

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ภายหลังจากที่ได้ศึกษา ภาพของโสเภณีในละคร 6 เรื่อง อันได้แก่ 'ไฟรักก่อสร้าง ทางโค้ง กาโนผุงหงส์ ชีวิตเปื้อนฝุ่น คุณหญิงนอกทำเนียบ และ อรุณสวัสดิ์' โดยอาศัยกรอบทฤษฎีสตรีศึกษา และแนวคิดเรื่องบรรทัดฐานทางเพศ ในสังคมไทย พบว่า

1. ในการนำเสนอปัญหาโสเภณีนั้น ละครได้ใช้มุมมองแบบ Feminist Approach และแบบ System Approach กล่าวคือ มองว่าปัญหาโสเภณีเป็น ผลพวงของโครงสร้างทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับชายที่ไม่เท่าเทียมกัน ในขณะที่เดียวกันก็มีแนวคิดที่ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดจากความบกพร่องของผู้หญิงที่ไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้ ทั้งนี้สามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะย่อย คือ

1.1 ใช้แนวคิดแบบ System Approach แต่เพียงอย่างเดียว ลักษณะเช่นนี้ปรากฏอยู่ในเรื่อง กาโนผุงหงส์ ซึ่งได้กล่าวถึง การเป็นโสเภณีของ หนูแหวนและบัวว่า มีสาเหตุมาจาก "ความไร้ค่า" ของเธอเอง ทั้งนี้เห็นได้จากการที่เธอเป็นเมียและแม่ที่เลว (บัว) เป็นเด็กสาวที่ใจแตก ไม่เรียนหนังสือ (หนูแหวน) ทั้ง ๆ ที่ไม่มีปัจจัยใด ๆ มากกดดันให้เธอต้องเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศเลย เธอ "ทำตัวเอง" แท้ ๆ ดังนั้นละครจึงได้ลงโทษบัวและหนูแหวนในตอนท้าย เป็นการบอกว่า การกระทำเช่นนี้ไม่เหมาะสม ไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง หากผู้ใดฝ่าฝืน ก็จะต้องได้รับผลกระทบอย่างสาสม

1.2 ใช้แนวคิดแบบ System Approach เป็นหลักในขณะที่ใช้ Feminist Approach เป็นส่วนประกอบ ลักษณะเช่นนี้พบในเรื่อง ไพร์กอสูร์ และคุณหญิงนอกทำเนียบ ซึ่งถึงแม้จะกล่าวถึงความยากจนและการด้อยการศึกษาว่าเป็นปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนผลักดันให้ตัวละครต้องกลายเป็นโสเภณี แต่สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้หวานและจุกเข้าสู่อาชีพค้าประเวณีนั้น เป็นเพราะ "ความไม่รักดี" ของเธอเอง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่เธอเป็นเมียและแม่ที่เลว เห็นแก่ตัว (หวาน) เป็นหญิงสาวที่รักสนุก เห็นแก่เงิน (จุก) ทั้งนี้ละครได้บอกว่า เมื่อเธอทำตัวไม่ดี เธอก็จะต้องได้รับโทษ โดยผ่านการนำเสนอจุดจบของเธอ อันมีความหมายว่า ละครกำลัง "ชู่" ให้ผู้หญิงทำตัวดี ๆ ไม่เช่นนั้นเธอจะต้องกลายเป็นโสเภณี และพบจุดจบแบบหวานและจุก

1.3 ใช้แนวคิดแบบ Feminist เพียงอย่างเดียว มุมมองดังกล่าวปรากฏอยู่ในเรื่อง ชีวิตเป็อนุ่น ซึ่งได้นำเสนอว่า เหตุที่ป๊ว แต้ว และเนียน ต้องเป็นโสเภณีนั้นเป็นเพราะความกดดันทางสังคม โดยอันที่จริงเธอเป็นผู้หญิงดี โดยเห็นได้จากความมีน้ำใจและความปรารถนาดีที่เธอมีต่อผู้อื่น อย่างไรก็ตามไม่อาจกล่าวได้ว่า สิ่งที่ได้รับในตอนท้ายนั้น เป็นรางวัลจากสังคม เนื่องจากแม้สังคมจะเปิดโอกาสให้ป๊ว (โสเภณีติดเอดส์) แต้ว เนียน (โสเภณีรุ่นกลาง) และแป้งเปี้ยก (โสเภณีรุ่นใหญ่) กลับเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าทุกคนจะโชคดี ทั้งนี้ ดูตัวอย่างได้จากป๊ว ทางที่ดีที่สุดก็คือ ไม่เป็นโสเภณีเลย

1.4 ใช้แนวคิดแบบ Feminist Approach เป็นหลัก แต่ก็ให้นำเสนอมุมมองแบบ System Approach ประกอบ ลักษณะเช่นนี้พบในเรื่องทางโค้ง และอรุณสวัสดิ์ซึ่งได้นำเสนอว่า ที่ยุพยงและน้องต้องมาขายตัวนั้น เนื่องจากปัจจัยทางสังคมเป็นหลัก ดังนั้นภาพของเธอถึงแม้จะถูกนำเสนอว่าเป็นผู้หญิงจัดจ้าน (ความไม่ดีของผู้หญิง) แต่ก็กล่าวถึงความดีในด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นความกตัญญู

(บุพผิง) ความปรารถนาดีและจริงใจต่อผู้อื่น (น้อง) มาลบล้าง และนำเสนอความกดดันที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้เธอตัดสินใจไปเป็นโสเภณี

ทั้งนี้ ตัวละครที่อยู่ในกลุ่มนี้ก็ยังคงได้รับ "โทษ" เช่นเดียวกัน แต่จะพบว่าโทษที่พวกเธอได้รับนั้น ไม่รุนแรงมากนัก ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความหมายว่า ถึงแม้พวกเธอจะมีจิตใจดี และก้าวเข้าสู่อาชีพเนื่องจากความจำเป็น แต่ก็ยังถือเป็นเรื่องไม่เหมาะสมที่จะประพฤติดังเช่นนั้น เป็นความพยายามที่จะมองโสเภณีอย่างเห็นใจ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ต้องการให้ใครมาเลียนแบบ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการใช้แนวคิดทั้ง 4 แบบ ในการมองปัญหาโสเภณีของละครดังกล่าวไปแล้วข้างต้นนี้ พบว่า แม้จะมีความแตกต่างในเรื่องสัดส่วน แต่ก็ถือว่า การใช้มุมมองแบบผสมผสาน Feminist Approach กับ System Approach นั้นเป็นกระแสหลักของละครในการกล่าวถึงปรากฏการณ์โสเภณี ซึ่งลักษณะเช่นนี้ถือเป็นความแตกต่างจากสิ่งที่เคยเป็นมาในอดีต และมุมมองที่ "เปลี่ยนไป" นี้ ก็ดูเหมือนจะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้ หากพิจารณาการนำเสนอแนวคิดในเรื่องโสเภณีของละครในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็น เกมเกียร์ดิศ ดาวแต้มดิน หรือดาวพระศุกร์ ก็จะพบว่า มีการมองปรากฏการณ์ดังกล่าวในฐานะที่เป็นปัญหาสังคม โดยเชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและ วัฒนธรรมอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ

2. ในการถ่ายทอดค่านิยม อุดมการณ์ในเรื่องบรรทัดฐานทางเพศของสังคมไทยนั้น ละครได้นำเสนอทั้งอุดมการณ์หลัก (dominant ideology) ที่มีแนวคิดในเรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย กล่าวคือความเหนือกว่าของเพศชายปรากฏอยู่ในทุกมิติของสังคม และอุดมการณ์ต่อต้าน

(counter ideology) ซึ่งพยายามกำจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศ โดยมีรูปแบบ และวิธีการดังนี้

2.1 การตอกย้ำอุดมการณ์หลัก โดยสนับสนุนแนวคิดในเรื่องการ ให้ผู้ชายมีสิทธิแสวงหาความสุขทางเพศ แต่เข้มงวดในเพศหญิงรักษาพรหมจรรย์ ดังนั้นโสเภณีจึงถือเป็น "หญิงคนชั่ว" ที่น่ารังเกียจ ทั้งนี้ละครได้ถ่ายทอดทัศนคติ

ดังกล่าว โดยผ่านความคิดของละครที่มีต่อตนเอง และมุมมองของสังคม ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นหวาน ยุพยง หนูแหวน ปิว จุก และน้อง ต่างก็มองว่าตนเองเป็นคนต่ำต้อย น่ารังเกียจ โลกของเธอเป็นคนละโลกกับโลกของคนทั่วไป ซึ่งความคิดนี้ก็ไม่ต่างไปจากมุมมองของคนในสังคม (ที่อยู่ในละคร) จึงกล่าวได้ว่าละครพยายาม "สื่อ" ให้เห็นว่า คนกลุ่มนี้ชั่วร้าย ต่ำต้อย ไร้ศักดิ์ศรี ไม่มีคุณค่า น่ารังเกียจ และยังได้ตอกย้ำความน่ารังเกียจ โดยการนำเสนอคนกลุ่มนี้ในฐานะที่เป็น "ตัวร้าย" เพื่อเปรียบเทียบกับ "นางเอก" ให้เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจน กล่าวคือ หวาน ยุพยง และหนูแหวนมีความร้ายกาจเป็น 2 เท่าของตัวร้ายทั่วไป เพราะนอกจากเธอจะร้ายเพราะเป็นตัวร้ายแล้ว ยังร้ายเพราะ "ความเป็นโสเภณี" อีกด้วย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตของโสเภณีในแง่ต่าง ๆ แล้วจะพบว่า มีอุดมการณ์หลักสอดแทรกอยู่ในมิติต่าง ๆ ของการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

การนำเสนอวิธีการเข้าสู่อาชีพ

สิ่งที่น่าสนใจคือ จากละครทั้งหมด 6 เรื่องนั้น มี 4 เรื่องที่พบว่าในการก้าวเข้าสู่การค้าประเวณี ไม่ว่าจะเกิดจากความสมัครใจหรือไม่ก็ตาม ตัวละครจะต้อง "เสียความบริสุทธิ์" ก่อน ซึ่งสามารถตีความว่า "การสูญเสียพรหมจรรย์" เป็นวิธีการที่จะทำให้ตัวละครดังกล่าวเป็นโสเภณี ซึ่งโดยปกติแล้ว การจะก้าวเข้าสู่อาชีพอะไรนั้น จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน แต่สำหรับอาชีพ "โสเภณี" นั้นทำได้โดยผ่านการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเรื่อง "ต้องห้าม" สำหรับเพศหญิง เป็นการตอกย้ำความคิดที่ว่าโสเภณีถือเป็น "ผู้หญิงไม่ดี" เนื่องจากมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม

การนำเสนอจุดจบของตัวละคร แบ่งเป็น

1. ตัวละครสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ ลักษณะเช่นนี้จะพบใน "ชีวิตเปื้อนฝุ่น" เพียงเรื่องเดียวเท่านั้น โดยในตอนท้ายบ๊วยซึ่งเป็นหมอนวดที่ติดเอดส์รวมทั้งตัว เนียนและแป้งเปียก สามารถเริ่มต้นชีวิตเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณากันอย่างลึกซึ้งแล้ว จะพบว่า "สังคม" ที่พวกเขาเข้าไปอยู่และจะเริ่มชีวิตใหม่เป็นสังคมของ "ชาวสลัม" ซึ่งนอกจากจะถือเป็นสังคม "เฉพาะกลุ่ม" แล้ว ยังเป็นสังคมที่เธออาศัยอยู่มาตั้งแต่แรกอีกด้วย จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเธอได้ผ่านการเดินทางจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง

2. ตัวละครไม่อาจใช้ชีวิตอย่างคนอื่น ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นหวาน (ไพรัชกอสูร) ที่ถูกแมงดาอิงตาย ยุพยง (ทางโค้ง) ไม่อาจใช้ชีวิตอยู่กับวันสว่างได้ ส่วนในเรื่องกาในฝูงหงส์ บ๊วยถูกตำรวจจับ หนูหวานเป็นเอดส์ และถูกถูกรถชนตาย ในขณะที่ไก่และเบลลี่ต้องเป็นโสเภณีต่อไป (คุณหญิงนอกทำเนียบ)

ลักษณะ เช่นนี้สามารถตีความได้ว่าหากเป็นโสเภณีแล้ว ก็จะต้องอยู่ในโลกของโสเภณีเท่านั้น โลกของคนทั่วไปไม่มีที่ว่างสำหรับเธออีกแล้ว

3. จุดจบไม่ชัดเจน มีเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น คือ อรุณสวัสดิ์ ซึ่งในตอนท้าย น้องถูกยิงและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ถึงแม้เธอบอกว่าเธอจะ "เริ่มต้นชีวิตใหม่" แต่ละครก็ไม่ได้กล่าวต่อไปว่าเธอจะสามารถทำเช่นนั้นได้หรือไม่

จะเห็นได้ว่า มีละครถึง 4 จากจำนวนทั้งสิ้น 6 เรื่องที่นำเสนอจุดจบของโสเภณีไว้ว่า จะไม่สามารถมีชีวิตที่ปกติสุขอย่างคนทั่วไปได้ ซึ่งแสดงให้เห็นการตอกย้ำอุดมการณ์หลักที่ว่าโสเภณีนั้น "ชั่วแล้วชั่วเลย" ไม่อาจกลับไปยังโลกของคนปกติได้

ความยุ่งยากที่เกิดจากการเกี่ยวข้องกับโสเภณี แบ่งเป็น

1. การมีความสัมพันธ์กับโสเภณีของเด็กวัยรุ่นชายในช่วงที่เขากำลังมีปัญหา ถือเป็นจุดหักเหของชีวิต อันได้แก่ วันสว่างกับบุษยง (ทางโค้ง) และเม่นกับน้อง (อรุณสวัสดิ์) ซึ่งสามารถตีความได้ว่า การใช้ชีวิตอยู่กับโสเภณีเป็นกระบวนการจัดการกลาทางสังคมอย่างหนึ่ง ทั้งนี้หากสามารถผ่านพ้นเรื่องนี้ไปได้ ชีวิตเขาก็จะดีขึ้น ถือเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ลักษณะเช่นนี้ทำให้ภาพของโสเภณีกลายเป็น "มาร" ที่มา "ผจญ" หรือ "ทดสอบ" ความอ่อนแอของผู้ชาย

2. ผู้หญิงที่เป็นโสเภณีนั้นไม่เพียงแต่มี "ตราบาบ" ติดตัว แต่ยังทำให้บุคคลใกล้ชิดของเธอพลอยมี "มลทิน" ไปด้วย ได้แก่ ศจี (คุณหญิงนอกทำเนียบ) ที่ต้องพลาดการเป็นคุณหญิงและสูญเสียสามีเนื่องจากการเปิดเผยว่าแม่ของเธอเคยเป็นโสเภณี และ แก้วตา (กาในฝูงหงส์) ต้องอับอายและถูกแม่ของสามีเกลียดชัง เนื่องจากความต่ำต้อยที่มีแม่ซึ่งเคยค้าประเวณี ลักษณะเช่นนี้มีความ

หมายว่า ในขณะที่โสภณถือเป็น "ผู้มีบุญคุณ" แต่เธอก็เป็น "ผู้ก่อความเดือดร้อน" ให้กับผู้ที่เธอ "เลี้ยงดูหรืออุปการะ" ด้วยเช่นกัน เปรียบได้กับโสภณและสังคมไทย กล่าวคือ แม้ว่าโสภณทำให้เมืองไทยต้องอับอาย แต่เราก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าคนกลุ่มนี้ได้ทำหน้าที่ "โอบอุ้มและเลี้ยงดู" สังคมด้วยเช่นกัน ลักษณะดังกล่าวเป็นการตอกย้ำมุมมองที่ว่า "ชั่วร้ายแต่จำเป็น"

2.2 การนำเสนออุดมการณ์ต่อต้าน โดยการตำหนิการหาประสพการณ์ทางเพศของฝ่ายชาย ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ใช้ความบริสุทธิ์เป็นเครื่องวัดคุณค่าของฝ่ายหญิง ซึ่งพบว่าละครได้นำเสนอความคิดดังกล่าวผ่านคำพูดของ แป้ง เปียกที่ตำหนิผู้ที่มาเที่ยว มุมมองของไก่ เยลลี่ และแม่ปริก ที่คิดว่าตัวเองมีเกียรติและศักดิ์ศรี เนื่องจากโสภณเป็นอาชีพที่สุจริตอาชีพหนึ่ง คำพูดของเพื่อนของวัฒนาที่เห็นว่า การสูญเสียพรหมจรรย์ของผู้หญิงไม่ใช่เรื่องเสียหาย

เมื่อพิจารณาอุดมการณ์ที่ละครได้นำเสนอไว้ พบว่าส่วนใหญ่จะตอกย้ำความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ซึ่งเป็นอุดมการณ์หลักของสังคมไทย ส่วนอุดมการณ์ต่อต้าน ซึ่งแสดงให้เห็นมุมมองที่ "แตกต่าง" นั้น ถึงแม้ว่าจะมีการนำเสนอไว้ในละคร แต่พบว่าเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น และเป็นการกล่าวลอย ๆ ไม่ได้ก่อให้เกิดการกระทำใด ๆ ที่จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งลักษณะเช่นนี้ได้ถูกถ่ายทอดซ้ำแล้วซ้ำเล่า ตลอดมานับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และก็มีที่ท่าว่าจะ เป็นเช่นนี้ต่อไปในอนาคต トラบเท่าที่ผู้ชายยังได้รับอภิสิทธิ์ในเรื่องเพศอยู่

หากวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างการนำเสนอภาพของโสภณ โดยพิจารณาจากการถ่ายทอดค่านิยม อุดมการณ์ และมุมมองในการพิจารณาปรากฏการณ์ดังกล่าวประกอบกัน พบว่า ในขณะที่การค้าประเวณีมีการปรับตัว อันทำให้เกิดการขยายตัวเป็นอย่างมากนั้น แนวคิดของละครที่มีต่อโสภณก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ลักษณะเช่นนี้สามารถตีความได้ว่า เมื่อโสภณมี

จำนวนมากขึ้นและทำประโยชน์ให้สังคมมากขึ้น สังคมจึงเริ่มปรับมุมมองที่มีต่อเธอ โดยแทนที่จะมองว่า เพราะเธอไม่ดี เธอจึงไปเป็นโสเภณี ก็เริ่มเปลี่ยนมาให้เหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย แต่ถึงแม้แนวคิดจะเปลี่ยนไป แต่สิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากหรือแทบจะไม่เปลี่ยนเลย ก็คือ แนวคิดเรื่องบรรทัดฐานทางเพศที่ให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เปิดโอกาสให้ผู้ชายแสวงหาความสุขทางเพศ แต่เข้มงวดกับพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิง เป็นเหตุให้โสเภณีกลายเป็นหญิงคนชั่ว เป็นตัวปัญหา

ดังนั้นภาพที่เป็น "แบบตายตัว" ของโสเภณี อันได้แก่ "การแต่งตัวโป๊" แต่งหน้าเข้ม ท่าทางจัดจ้าน "ซึ่งสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่ "เบี่ยงเบน" ไปจากบรรทัดฐานของสังคม จึงถูกนำเสนอให้เป็นลักษณะ "ร่วม" ของผู้หญิงที่เป็นโสเภณีทุกคน ไม่ว่าเธอจะเป็นคนดีหรือไม่ก็ตาม ลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงความประดักประเดิดทางความคิดที่พยายามจะปรับมุมมอง แต่ก็ไม่สามารถขจัดอคติที่ถูกปลูกฝังมาได้

กล่าวโดยสรุป ในการสร้างภาพโสเภณีของ ไพรัชกอสูร ทางโค้ง กาโนผุงหงส์ ชีวิตเป็อนุ่น คุณหญิงนอกทำเนียบ และอรุณสวัสดิ์นั้น ละครมิได้ทำหน้าที่ "นำเสนอข้อเท็จจริง" หากแต่ละครได้ "สร้างความเป็นจริงทางสังคม" ขึ้นมาใหม่ โดยได้ใช้คลังความรู้ (ทัศนคติ ค่านิยม หรืออุดมการณ์) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศของสังคมไทยมาสนับสนุนการสร้างความหมายในเรื่องดังกล่าว ลักษณะเช่นนี้ถือเป็นกระบวนการขจัดเกลารากสังคม (socialization) ประการหนึ่ง ซึ่งกระทำโดยผ่าน "โลกแห่งสัญลักษณ์" ของละครนั่นเอง

ส่วนการศึกษากำหนดนำเสนอกระบวนการค้าประเวณีของละคร โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พบว่า

1. ละครได้นำเสนอรูปแบบของการค้าประเวณีทั้ง 2 แบบ คือ แบบ เปิดเผย (ช่องแบบเก่าและสถานอาบ อบ นวด) โดยปรากฏอยู่ในเรื่องไฟรักอสูร คุณหญิงนอกทำเนียบ ชีวิตเปื้อนฝุ่น และอรุณสวัสดิ์ และแบบแอบแฝง (สถานเรียมรมย์ ที่มีการขายบริการทางเพศ) ลักษณะเช่นนี้ถูกนำเสนอในทางโค้งและกาในฝูงหงส์ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับของโสเภณีที่ละครได้นำเสนอไว้ จะพบว่าการกล่าวถึง โสเภณี 2 ระดับ ดังนี้

"โสเภณีระดับสูง"

1. นางทางโทรศัพท์ ได้แก่ หวานในไฟรักอสูร
2. ผู้หญิงนั่งชิวโมงในค็อกเทลเล้าจน์ ได้แก่ ยุกยงในทางโค้ง
3. นางแบบ ได้แก่ หนูหวานในกาในฝูงหงส์
4. หมอนวดในสถานอาบ อบ นวด ได้แก่ ปิว ตัว และเนียน (ชีวิตเปื้อนฝุ่น) และน้องในอรุณสวัสดิ์
5. นักร้องในไนท์คลับ ได้แก่ หนูหวาน (ในช่วงท้าย)

"โสเภณีระดับต่ำ" โดยเป็นภาพของโสเภณีที่อยู่ในช่อง ได้แก่ จุก ไก่ และเยลลี่ใน คุณหญิงนอกทำเนียบ และหวานในตอนท้าย ๆ ของไฟรักอสูร

สิ่งที่น่าสังเกต ก็คือ การนำเสนอรูปแบบของการค้าประเวณีในไฟรักอสูร ที่เปลี่ยนจากนางทางโทรศัพท์ (โสเภณีชั้นสูง) มาเป็นโสเภณีในช่อง (โสเภณีชั้นต่ำ) แสดงให้เห็นความถดถอยในอาชีพของโสเภณี ซึ่งยังมี "ประสบการณ์" เท่าใดก็ยิ่ง "ตกต่ำ" เท่านั้น

2. จากละครทั้งหมดที่ทำการศึกษา มีเพียงอรุณสวัสดิ์เรื่องเดียวเท่านั้น ที่ไม่ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ากาม ในขณะที่เรื่องอื่น ๆ ที่เหลือ ทั้งหมดกล่าวถึงบุคคล 3 กลุ่ม คือ แมงดาหรือเจ้าของสถานบริการ นักเลงหรือ

คนเชียร์แขก และผู้ที่มาใช้บริการ "โดยพบว่ามีลักษณะ "ร่วม" ของการนำเสนอ ภาพของบุคคลกลุ่มดังกล่าว ดังนี้

ภาพของแมงดา หรือ เจ้าของสถานบริการ

1. บุคลิกดี
2. มีชั้นเชิงในการหลอกล่อ
3. รู้จักจุดอ่อนหรือความต้องการของผู้หญิง
4. ชอบใช้กำลัง

ภาพของนักเลง หรือ คนเชียร์แขก

1. ชายหนุ่มท่าทางเหี้ยม
2. ชอบใช้กำลัง
3. ไม่มีบทบาทมากนัก นอกจากทำตามคำสั่งของเจ้านาย

ภาพของผู้ที่มาใช้บริการ

1. เป็นผู้ชายทั่ว ๆ ไป
2. มีฐานะเป็น "ผู้ซื้อ" ไม่มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีกรนำเสนอ ภาพของคนกลุ่มนี้ในลักษณะที่ "แตกต่าง" ด้วยเช่นกัน คือ คุณหญิงนอกทำเนียบได้เสนอภาพของ "แม่ปริก" เจ้าของช่อง "นิดหน่อย" นักเลงคุมช่อง ในลักษณะ "ตลกขบขัน" และนำเสนอ ภาพของผู้ที่มาใช้บริการว่า "มีความคุ้นเคย สนิทสนมกันเป็นอย่างดี" ซึ่งลักษณะ เช่นนี้ชี้ให้เห็นความแตกต่างของรูปแบบความสัมพันธ์ในสถานบริการ กล่าวคือ

ช่องในสมัยก่อนจะเป็นระบบครอบครัว มีความสัมพันธ์ค่อนข้างใกล้ชิด แต่สถานบริการในปัจจุบันมีลักษณะของระบบอุตสาหกรรม ที่ความสัมพันธ์เกิดขึ้นตามบทบาท และหน้าที่เท่านั้น ไม่มีความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ภาพที่ปรากฏในละครส่วนใหญ่ซึ่งแสดงให้เห็นความร้ายกาจของบุคคลเหล่านี้ที่แสดงกับโสเภณี ให้ความหมายว่าละครได้ "งู" ผู้หญิงว่า อย่าไปเป็นโสเภณี เนื่องจากเธอจะกลายเป็นสมบัติของเขา ทั้งร่างกายและวิญญาณ ซึ่งเขามี "สิทธิ์และอำนาจ"เหนือตัวเธอทุกประการ ทำให้เธอมีสภาพไม่ต่างไปจากตกรกทั้งเป็น

3. เครือข่ายของการค้าหญิงที่ถูกนำเสนอในละครนั้น เป็นเพียงกระบวนการเล็ก ๆ ที่ไม่มีความซับซ้อน ในขณะที่เครือข่ายของการขายบริการทางเพศในปัจจุบันมีการพัฒนาไปมาก ไม่เพียงแต่การค้าหญิงภายในประเทศที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนและมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน หากยังมีการค้าหญิงข้ามชาติที่ดำเนินกรกันอย่างเป็นลำเป็นสัน เป็นขบวนการใหญ่โต ที่มีผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ไม่ได้ถูกนำเสนอไว้เลย นอกจากนี้เรื่องราวการค้าประเวณีก็เป็นการกล่าวถึงคร่าว ๆ เพื่อปูพื้นฐานสำหรับเรื่องที่จะเกิดขึ้นเท่านั้น ถึงแม้จะมีการกล่าวถึงสาเหตุแต่ก็ไม่ได้มีการวิเคราะห์ในฐานะที่เป็น "ปัญหาสังคม" และหาทางแก้ไขอย่างจริงจัง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการนำเสนอกระบวนการค้าประเวณีของละคร สรุปได้ว่า ในขณะที่ละครได้นำเสนอรูปแบบของการค้าประเวณีว่ามีทั้งแบบเปิดเผยและแอบแฝง และกล่าวถึงระดับโสเภณี ที่มีความหลากหลาย ซึ่งเมื่อเทียบสิ่งที่ละครนำเสนอกับสภาพความเป็นจริงในสังคม ที่มีการพัฒนารูปแบบและวิธีค้าประเวณีแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ก็จะพบว่าในเรื่องนี้ละคร "ก้าวทัน" สังคม ในขณะที่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีนั้น ละครได้กล่าวไว้เพียง 3 กลุ่ม ซึ่งในความเป็นจริงยังมีบุคคลอีกหลายกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ นักการเมือง หรือผู้มีอิทธิพล

อื่น ๆ จึงกล่าวได้ว่าในแง่นี้ ละครยังไม่สามารถสะท้อนภาพความเป็นจริงได้ทั้งหมด ภาพที่ปรากฏนั้นเป็นเพียง "บางส่วน" เท่านั้น เช่นเดียวกับ ความไม่สอดคล้องระหว่างการนำเสนอเครือข่ายของการค้าหญิงของละคร กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้พบว่า ในขณะที่เครือข่ายในโลกแห่งความจริงมีการพัฒนาไปมากทั้งในเชิงโครงสร้างและปริมาณ แต่เครือข่ายที่อยู่ในโลกของละครนั้น เป็นเพียงกระบวนการเล็ก ๆ ที่ไม่มีความซับซ้อนแต่อย่างใด ลักษณะดังกล่าวข้างต้นมีความหมายว่า ในการนำเสนอกระบวนการค้าประเวณีนั้น ละคร "เลือก" ที่จะนำเสนอเฉพาะส่วนที่จะช่วยให้เนื้อเรื่องมีสีสัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสอดคล้องกับความคิดหลักในการนำเสนอภาพของโสเภณีด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. น่าจะมีการศึกษาภาพของโสมภณี ซึ่งเป็นตัวละครเอกในละครโทรทัศน์ เพื่อจะทำให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เนื่องจากผลสรุปที่ได้ในครั้งนี้นำมาจากการศึกษาตัวละครที่เป็นตัวประกอบเท่านั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าภาพของโสมภณีในการวิจัยครั้งนี้ เป็นตัวแทนของภาพที่ถูกนำเสนอในละครโทรทัศน์ทั้งหมด

2. การวิจัยภาพของโสมภณี ในละครโทรทัศน์ นอกจากจะศึกษาจากตัวสารแล้ว ยังสามารถทำได้โดยวิเคราะห์ผู้ส่งสาร อาทิเช่น ผู้จัดละคร ผู้กำกับ ให้ทราบถึงเจตนาารมณ์และข้อจำกัดในการเสนอภาพของคนกลุ่มดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

3. งานวิจัยชิ้นนี้ได้ให้ "ภาพ" ของโสมภณีที่นำเสนอในละครโทรทัศน์ และเพื่อที่จะทราบว่าภาพดังกล่าว "ตรง" กับสภาพชีวิตในความเป็นจริงหรือไม่ จึงน่าจะมีการสอบถามทัศนคติ และความคิดเห็นของบุคคลที่อยู่ในอาชีพโสมภณีโดยตรงด้วย